

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejeman velja:

Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za jeden mesec 1 gid. 40 kr.

V administraciji prejeman velja:

Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četrt leta 3 gid., za jeden mesec 1 gid.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gid. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnilstvo in ekspedietja v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 96.

V Ljubljani, v ponedeljek 27. aprila 1896.

Letnik XXIV.

† Monsignor Luka Jeran.

Monsignora Luka Jeran ni več. V soboto zvečer 25. aprila ob Ave Marijem zvonjenju zatisnil je na veke svoje mile oči. S pokojnikom se je preselil v večnost gotovo najzasluženejši izmed sedaj živečih slov. domoljubov. Veleučen in duhovit, neumorno delaven in značajan, do skrajnosti nesebičen in požrtvovalen za blagor svojega naroda, pri vsem tem pa izredno priprost, skromen in ponižen za svojo osebo, tak je bil Luka Jeran vse dni svojega življenja. Lepše, kakor pokojnik, se pač tudi svetniki niso posvečevali Bogu v službi za trpečega svojega brata. Bil je dika duhovnikov katoliške cerkve, steber slovenskega in slovanskega rodoljubja, oko in podporna palica revežem, ki so se v nešteti množicah zatekali k njemu. Tudi najnevrednejšega, od drugih zavrženega ni zavrglo, ni obsodilo njegovo plemenito srce, ni pahnila od sebe njegova radodarna, vsikdar odprta roka. Rigorozen v svojih načelih bil je čudovito mil glede sodbe o posameznikih. Tudi pri najhujših načelnih nasprotnikih našel je kako lepo osebno lastnost ter sodbo prepuščajoč Bogu prosil zanje razsvetljenja. Duh njegov je bil izredno obsegljiv. Temeljito je bil izobražen v bogoslovnih vednostih; poleg slovanskih in modernih klasičnih jezikov poznal je madjarski jezik; največje veselje mu je bilo, ako je prišel v Ljubljano kak misijonar iz vzhoda, da je kramljal z njim v arabskem jeziku, in še v zadnjih letih se je prav resno bavil z novo grščino; z besedo: za jezikoslovje je imel neizmerno nadarjenost, drobni slovniški zapiski njegovi o primerjajočem jezikoslovju kažejo njegovo izredno duševno razboritost v tem oziru.

Kolikega pomena je pokojnik v slovenskem slovstvu, tega nam ni tukaj obsirneje omenjati, ker je to že storil pokojni prof. Marn. Le toliko pripomnimo, da je prinesel Jeran iz Hrvatske, kjer se je šolal, v Ljubljano navdušenje za ilirstvo, ki se je potem v letih 1840 in pozneje tako krasno razvilo v slovenstvo. Bil je Jeran jeden prvih rodoljubov, ki so največ pripomogli za tedanji duševni preporod slovenskega naroda.

Toda: Vsa vednost nič ne pomaga, tako je pokojnik večkrat ponavljal zadnje dni pred svojo smrtjo, ako mora človek brez dobrih del pred večnega Sodnika.

Te besede pa veljajo bolj nam, nego pokojniku, kajti on je v tem smislu tudi deloval celo svoje življenje. Vednostij svojih ni nosil nikdar brez potrebe na javni trg, njegovo veselje je bilo skrivaj na tihem z dobrimi deli duhovnega in telesnega usmiljenja bogateti za nebesa. In bogat dobrih del je stopil pred Sodnika, katerega je kot velikega duhovna tako vzorno posnemal na zemlji. Da: Smrt pravičnih je sladka pred obličjem Gospodovim!

In jedino to je, kar nas tolaži v tej neizmerni bitki izgubi. Po tolikih trudih, po tako mnogoletnem neumornem delovanju privoščiti mu moramo, da se odpočije od svojega dela, privoščiti mu moramo pri Bogu plačilo, ker njegova dobra dela so ga spremila v večnost.

V častitljivi starosti 79 let se je ločil od nas, a ne kot onemogel starček, marveč sredi dela ga je pokosila nemila smrt; še za zadnjo številko »Danice« je skrbel — starosta slovenskih časnikarjev — in bil je do zadnjega čilega duha in pri polni zavesti. Kakor junak z orožjem v roki je padel v grob.

V mili pomladi, ko ptički veseli zvrгоle, ko se narava odeva v ljubko zelenje in ko pisane cvetke razveseljujejo človeška srca, izročiti nam je materi zemlji mrtvo truplo osivelega starčka, ki pa je ostal tudi v pozni starosti vedno mlad, vsikdar zvesto sluzeč večno mladim idejalom, katere trosi mej pusti svet hči nebeška, vera krščanska.

Pokojnik je bil vedno duševno mlad, in zato je bila mladina njegova najiskrenejša, najsrčnejša ljubezen. — Kako so se gnetli okrog njega nedolžni otročiči, ako so ga srečali na cesti, poljubujoč pokojniku roko, za vsacega je imel prijazno oko in dobro besedo, prav posebno pa mu je bila pri srcu srednješolska mladina, ki je pač s pokojnikovo smrtjo najbitkeje zadeta, ker je izgubila svojega očetovskega prijatelja, zagovornika in dobrotnika. To izgubo nam bo najtežje nadomestiti.

»Ne pozabite te dobre, ukaželjne, nadepolne naše mladine!«, tako je večkrat v boleznih naročal svojim prijateljem in zatrdil je, da umrje miren, ker je prepričan, da z njim ne izumrje mladino-ljubov rod.

Justus meus ex fide vivit, pravični živi v moči sv. vere, tako je živel kanonik Luka Jeran, tako je tudi v moči sv. vere umrl. O svoji smrti je govoril mej boleznijo tako mirno, kakor o vsakdanjem vremenu. In ako so ga prijatelji tolažili, da mu Bog še podeli zdravje, dejal je: Kakor je božja volja, vender dosti upanja nimam, ker leta zoper mene govoré.

Teden dnij pred svojo smrtjo je pokojnik še jedenkrat krepko vžival, bil je to oni dan, ko ga je njegov duhovni voditelj častiti oče Tadej vsprejel mej tretjerednike. »To je najlepši dan mojega življenja«, tako je večkrat razodeval svoje duhovno veselje in to po vsej pravici, ker je bil tudi poprej vedno zvest posnemovalec sv. Frančiška Serafinskega, vzlasti tudi v apostolskem uboštvu. Reven v obleki, reven v hišni upravi, vse življenje brez premoženja, molil je vsaki dan lahko tudi on s sv. Frančiskom, ne imajoč ničesar svojega na zemlji: Oče naš, kateri si v nebesih!

Tako je živel, tako je umrl pokojni monsignor. Njegova zunanja priprostost nam je deloma zakrivala, da nismo vedeli, kaj z njim imamo, a sedaj, ko ga ni več mej nami, bomo vedno živeje spoznavali, kaj smo s pokojnikom izgubili. — Tožili bi radi, zakaj nam ga je vzela nemila smrt, a v visoki starosti je zahteval natorni zakon svoje pravice. Zato se klanjamo previdnosti božji ter želimo zaslužnemu pokojniku večnega miru v Bogu.

Svetila mu večna luč!

5-30'

Boj proti dvoboju.

Zalostni izid dvoboja mej dvema pruskima dostojanstvenikoma še sedaj vpliva na javno mnenje. Vsi pripoznavajo neumestnost, ker se dvoboji še niso odpravili. Odločno obsoja dvoboj ne le cerkev, marveč tudi veda in časnikarstvo. „Proč z dvobojem“ zahtevajo brez ovinkov in celo taki, ki zagovarjajo dvoboj, pripoznavajo njegove škodljive posledice. — „Nedvomno je dvoboj grda razvada — piše nek berlinski list — in tudi nepotrebna. Tega, kar hoče kedo doseči z dvobojem — obramba, maščevanje ali zadoščenje za razžaljenje časti — ne bo nikdar dosegel. Prav za prav je dvoboj samo maščevanje, krona osveta; pri zagovarjanju navadno zamolče njegov glavni namen, ker bi bila potem preveč očitna njegova npravna ostudnost.“

Na Angleškem, kjer se gotovo visoko ceni osebnostna čast, so že nad pol stoletja prosti te nerodnosti. Sam princ Albert, soprog kraljice Viktorije, je stopil na čelo onim, ki so delovali za strogo prepoved dvoboja. Dosegli so, da je bil pridejan vojaškim postavam stavek, ki izjavlja, da se spodobi za častivredne može, če se opravičijo radi storjene krivice ali razžaljenja in so tudi pripravljeni zopet popraviti storjeno krivico. Ravno tako naj se zadovoljijo tudi razžaljeni radi storjene krivice z javno in odkritosrčno izjavo in opravičenjem.

Kar je veljalo za častnike, to se je zahtevalo tudi od civilnih oseb. Tako se je posrečilo na Angleškem, da so popustili stare nazore o časti in dospeli do pametnega zaključka, ki zametuje dvoboj kot veliko krivico. Tudi angleški listi nenavadno strogo obsojajo dvoboj Kotze-Schraderjev. Njegove posledice bode pred vsem občutil nemški narod. — „Ali ne spoznamo v Nemčiji nasprotstva mej moralo in takimi navadami? Kaj bodo odgovorili priprostim ljudem, če se napadejo z noži, ko gospodarijo take razvade v višjih krogih?“ — „Times“ omenja, da bodo taki dogodki najhitreje odprli oči ljudstvu, ki bode začelo odstranjati še ta ostanek srednjeveških navad. Če hoče nemški narod napredovati, mora pred vsem s silo in pravico zatreti v višjih krogih vladajoče nazore.

Dvoboji so sedaj v Nemčiji na dnevnem redu. Nedavno je umrl v Potsdamu odvetnik Zenker, ki je pozval na dvoboj zapeljivca svoje žene. Tožil je že na ločitev zakona, a kot rezervni častnik je moral iskati zadoščenja v dvoboju. Nasprotnik mu je uničil družinsko srečo, osramotil njegovo ime in zadoščenje, katero je moral iskati v dvoboju, mu je dala — smrt. Isti dan je bil drugi dvoboj v Berlinu mej dvema odvetnikoma. Malo dni kasneje so poročali časopisi o dvoboju, pri katerem je ranil konjiškega stotnika njegov tast, rezervni častnik. — Pred velikonočnimi prazniki je pozval kraljevi obrednik (Ceremonienmeister) pl. Kotze kr. komornika pl. Reicherta na dvoboj, pri katerem je bil ranjen na stegnu. Po praznikih je prišlo do dvoboja mej Kotzejem in Schraderjem, tudi kraljevim obrednikom. V dvoboju je prejel Schrader smrtno rano v trebuh. Za temi dvoboji sledili so še drugi. — Znano je, da je ukazalo vojaško sodišče dne 17. junija 1894 zapreti kr. obrednika Kotzeja. Obdolžen je bil, da je pisal brezimna sramotilna pisma in jih

razširjal na dvoru. Kotze je prišel iz zapora — vojaško sodišče vse tajno obravnava — in pozval na dvoboj Reicherta. Zaradi dvoboja sta bila obadva obsojena v zapor v trdnjavi, a kmalu tudi pomiloščena. Potem je imel Kotze tudi Schraderja na sumu, da je sodeloval pri zatožbi njegovi, toda odrekal mu je sposobnost, dati zadostilo. Vojaško častno sodišče je pa odločilo nasprotno in sklenilo, da mora Kotze izstopiti iz častniškega zbora. Ta odlok ni dobil potrdila. Drugo častno sodišče je izreklo isto obsodbo, ki je bila potem spremenjena v umor. Tako je bil Kotze prisiljen, ali pozvati Schraderja na dvoboj, ali zapustiti častniški zbor in dvorsko službo.

Častno sodišče je določilo, da morata nasprotnika toliko časa streljati drug na drugega, dokler ne bode jeden ali drugi smrtno zadet.

Iz tega poročila je razvidno, da je bil Kotze prisiljen k dvoboju. Da bi vsaj nekoliko varovali dostojnost, kaznujejo v Nemčiji z zaporom v trdnjavi do petih let. Toda ta določba je samo slepilo, ker obsodbi jako naglo sledi pomiloščenje. Tako je cesar pomilostil barona Stamma takoj drugi dan po nastopu kazni.

Ta razvada ima glavno zaslombo v vojaških nazorih o časti. Dokler ostane dvoboj zapovedan vojaštvu, preti velika nevarnost, da zaide slednjič tudi v meščanske kroge radi vedno naraščajočega števila rezervnih častnikov. Zato zahtevajo nemški častniki, naj poroča državno ministerstvo cesarju o zadnjih spodtljivih dogodkih in mu stavi predloge, ki bi preprečili nadaljno pohujšanje. Drugi zopet zahtevajo, naj se odreče pomiloščenje radi dvoboja obsojenim, da se ne bodo posmehovali častniki postavam, ki grozijo s kaznijo glede dvoboja. Gotovo hvalevredna je želja, naj se kmalu preprečijo ti zločini zoper postavo, vero, red in običaje in sicer ne le samo v Nemčiji. Zalibože imamo premalo upanja, da bi se kmalu odpravil dvoboj, vzlasti iz vojaških krogov.

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. aprila.

Gospodska zbornica ima prve dni tekočega tedna sejo, v kateri se vrši razprava o nekaterih načrtih zakonov, katere je v zadnjem času rešila poslanska zbornica. Najvažnejša mej temi je predloga o pokojninskem zakonu za uradnike in njih vdove. Komisija, kateri se je izročila imenovana predloga, je posamne določbe nekoliko spremenila. Mej drugim se je določilo, da ima vdova državnega uradnika le tedaj pravico do pokojnine, ako je dotični uradnik vsaj pet let pred vstopom v zakon služboval v državni službi. S to naredbo nameravajo najbrže preprečiti prezgodnjo ženitev. Gledé pokojnin za vdove prvih treh razredov se je spremenil sklep poslanske zbornice ter vsprejel predlog, po katerem se določi pokojnina za imenovane razrede po 3000 gld. Vsled te spremembe bode predloga najbrže romala še jedenkrat v poslansko zbornico.

Volilna preosnova in poljski klub. Poljski klub je obravnaval v sobotni seji predlog poslanca Gniiewosza. Predlog se glasi nastopno: V pa-

ragrafu 32 vladne predloge je vsprejeti določbo, da se mora volilni komisar pod prisego zavezati, da bode vodil volitev popolno nepristransko in se zdržal vsake agitacije. Odstavek 1 paragraf 41. pa se ima glasiti: „Glasovanje se mora vršiti izključno z glasovnicami“. Imenovani predlog je posl. Gniiewosz utemeljeval v daljšem govoru ter povdarjal, da zahteva galsko ljudstvo izključno tajno volitev. Prijatelji javnega glasovanja sicer naglašajo, da mora imeti vsak volilec toliko srčnosti, da javno pokaže svoje mišljenje, vendar pa tudi sami, akoravno so „politično zreli“, pri raznih volitvah v parlamentarne odseke le pismeno oddajajo svoje glasove. Ti toraj so sami zase popolnoma prepričani, da je povsem umestna tajna volitev, vendar jo pa odrekajo politično nezrelemu ljudstvu, da bi je tem lažje speljali na led. Vsled tega govornik najtopleje priporoča svoj predlog. Na to se je vnela daljša razprava. Večina poljskih poslancev se je izgovarjala, da se je o volilni precnsnovi že dovolj razpravljalo in vse določilo, kar je možno in potrebno izvesti, ter da ne more glasovati za Gniiewoszeve predlog. — S tem so poljski „ljudski“ zastopniki znova jasno pokazali, kako malo jim je pri srcu želja volitev ter blagor domače dežele. Mesto, da bi skrbeli za politično izobrazbo zatiranega ljudstva, je le še dalje puščajo v nevednosti, ker se boje izgubiti mandatov ter mastnih zaslužkov.

Na Ogerskem so v poslednjem času dvoboji jedna glavnih točk dnevnega reda. Ni še dolgo tega, kar se je bil jeden mažarskih ministrov z nekim poslancem, in že se govori o drugem dvoboju, v katerega je zapleten kajpada tudi jeden minister. Gre se namreč za razžaljenje časti mej ministrom Fejervary-jem in poslancem naciionalne stranke Bernathom. Bila se bodeta baje najpreje s puškami, in ako to nič ne izda, se prične boj s sabljami. Ako bodo ogerski magnatje na tak način iskali zadoščenja za svojo čast, potem bodo kmalu izgubili še tisto malenkost, kolikor je še imajo.

Zastopnikom sv. Očeta pri kronanju ruskega cara je odbran, kakor se brzojavno poroča, nuncij Agliardi, ki se nahaja poslednje dni v Rimu, kamor je bil v tej zadevi nenađoma pozvan. Židovsko časopisje je že dalje časa polnilo svoje predale z izmišljenimi poročili v pogajanju mej Vatikonom in rusko vlado glede papeževnega zastopstva. Poročalo se je, da zahteva Vatikan od ruske vlade, da se zagotovi papeževemu delegatu prvenstvo mej vsemi zastopniki zunanjih držav, in konečno se je celo trdilo, da želi ruska vlada omenjeno zastopstvo v necerkveni osebi. Toda kakor razvidno iz zgoraj objavljenega poročila, so vse kombinacije židovskega časopisja same izmišljotine in toraj popolno brezpomembne.

Bolgarija. Mej tem ko vladajoči knez potuje v inozemlju in se slavnostno sprejema na vladarskih dvorih, koder se mu prirejajo razne ovacije, vrše se v domovini neke tajne spletke mej vladajočimi krogi. Ako smemo povsem verjeti poročilom „Mosk. Vedomosti“, je v kratkim pričakovati ministerske krize v Bolgariji. V zadnjem času se je namreč pojavil razpor mej unionisti, ki so, kakor znani, glavni steber sedaj vladajoče stranke,

LISTEK

† **Luka Jeran**
25. aprila 1896.

Bela žena se je k nam zglasila,
Bela žena, trda, neizprosna,
Neobčutna, mrzla, smrtonosna,
Z ostro koso nam je zagrozila.

Hrast najlepši, čast nam in veselje,
Z drzno roko htela je podreti;
S krutim jeklom mu življenje vzeti,
Kot velelo višnje je povelje.

Solza lice nam je zalivala;
Belo ženo milo smo prosili;
Vzdihujoč ji kruti pot branili.
Toda preprosi ti se dala.

Ostra kosa zvonko je zapela,
Vdaril je udarec smrtonosni,
Padel je na zemljo hrast ponosni,
Našo dušo pa je bol prevzela.

Z nami je zaplakala dobrava;
Njene drobne hčerke, ljubke tice
Krožijo zdaj pesmi žalostnice;
Tožno stoče cela očetnjava.

* * *

V našem vrtu klila je cvetlica,
Nima je krasnejše zemlja cela,
Čistejši kot limbar je cvetela,
Bujnejši dehtela kot vrtnica.

Bolnim srcem zdravje je delila,
Zdravim in veselim pa bodrilo.
Ko si v gledal cvetko rajsko — milo,
Duša slasti se ti je topila.

Svete je ljubezni vonj vonjala,
Z bliza, z dalje bétežne vabila.
Vse zdravila, vse je tolažila,
Druge vse, le sebe ni poznala.

Danes pa priplul je angelj z raja,
V našem vrtu k cvetki se je sklonil,
Jo poljubil, k sebi jo prislomil,
Z njo odplul je do nevidma kraja.

Nemo zrem za angeljem v daljavo,
Tiha žalost mi je v srce sela,
Domotožja bol me je prevzela,
Splaval rad za cvetko bi v višavo.

V našem vrtu tožna je praznina,
Kvišku deca zre osirotela,
Plače ž njo ljubezen ovdovela,
Plače zapuščena ž njo mladina.

Cveti cvetka tam v nebeškem vrti,
Saj za zemljo si bila prelepa,
Gori z Bogom te ljubezen sklepa,
Ki ne mine, ne okuša smrti.

Sveti si ljubezni tu živila,
V sveti se ljubezni razkrojila,
Kar v nebesa si se presadila,
Boš za nas še bujnejše dehtela! —

Dr. Janez Ev. Krek.

in mej ministerstvom. Temu razporu so dale največ povoda zadnje dopolnilne volitve, — pri katerih je vlada po mnenju opozicijskih listov mnogo zakrivila, ker se ni ozirala na razna obstoječa prava. Vsled tega so unionisti 22. m. m. izročili Stoilovu ultimatum, v katerem mej drugim zahtevajo, da se ministerstvo vsikdar ozira na obstoječe deželne zakone, da imajo pri oddajanju državnih služb rusofili prednost pred pristaši Stambulove stranke, da se odpusti ministru Načovič in Petrov, kot nekdanja pomagača Stambulove, ter da se nadomesti diplomatski agent v Carigradu Dimitrov s kako drugo osebnostjo. Ministerstvo se je takoj na to posvetovalo o navedenih zahtevah ter sklenilo, da se rešitev vprašanja odloži na poznejši čas, ko se vrne knez s potovanja. Dopisnik zgoraj omenjenega lista trdi, da mora ministerstvo na vsak način odstopiti, ako mu odreče svojo pomoč najvplivnejša stranka unionistov.

V rimskem občinskem svetu se je vnela minuli petek zopet zelo burna debata radi Soderinijevega predloga, ki zahteva, kakor smo že svoje-dobno omenili, da se za pri Adui padle vojake opravi služba božja v občinski cerkvi Ara Coeli. Predlog je tokrat zastopal sam župan, kateri ga je seveda po svoje prikrojil, da ne bi preveč razburil svojih prostozidarskih pristašev. Popravljen predlog se glasi: „Občinski svet stolnega mesta sklene, da se opravi slovesna služba božja v cerkvi Ara Coeli in postavi spomenik na kapitolu v spomin vojakov, ki so se bojevali v Afriki za narodno zastavo in čast domovine.“ Po daljših pojasnilih županovih se je predlog vsprejel z 68 proti 4 glasovom. Takoj na to se je pojavil v zbornici grozen vrišč. Frasoni so v jednomer kričali: „Živel nedotakljivi Rim! Proč z duhovščino!“ Nasprotno so pa zavedni katoličani ostro prijemali prostozidarje in žide ter klicali: „Živel katoliški Rim!“ Tudi zunaj zbornice so se pojavljali razni izgredi. Še le po daljšem posredovanju mestnih redarjev se je razkropila razburjena množica. Vkljub temu je znatna večina mestnih odbornikov pokazala, da Rim še ni popolno v oblasti prostozidarskih rovarjev, marveč se še vedno zaveda svojih katoliških načel.

Socijalne stvari.

Tirjatve obrtnikov.

(Konec.)

Da so nadalje obrtne zadruge v svoji sedanji obliki pomanjkljive, ker so po jedni strani premalo jednotne, po drugi strani pa imajo premalo pravic in sredstev, to bodo obrtniki sami najbolje vedeli. Da smejo rokodelcem konkurenco delati kaznilnice, to je že stara pritožba malih obrtnikov.

Jetniki naj se rabijo na polju, kjer delavcev pogosto primanjkuje, potem pri ravnanju rek in hournikov itd.

Kako zamore obrtni mojster, ki mora stanovanje, jed, delavnico in prodajalnico drago plačati, težke

davke nositi in svoje pomočnike dobro rediti, kako zamore on konkurirati z delavcem v kaznilnici, ki ima stanovanje, orodje in jed zastoj ter je prost davkov?

Obrtniki so še preskromni v svojih tirjatvah: ne samo mero jemati naj bi bilo špekulantom prepovedano, ampak sploh vse izdelovanje obrtnega blaga in vsaka kupčija ž njim. Svoje izdelke naj bi obrtniki sami prodajali, kakor je bilo nekdanj; kdor pa ni za kupčijo ali nima pripravne prodajalnice, naj pa zadruga njegove izdelke prodaja. Sploh bi se priporočale skupne zadružne prodajalnice, tako bi posamični mali mojstri ne potratili preveč časa s prodajo svojih izdelkov in z iskanjem in rabo prejemalcev (kupecev) blaga. Zdaj dela rokodelce pogosto za podjetnika, ali za prekupeca, ali pa za trgovca, on sam pri tem delu le malo zasluži, smetano ali boljši dobiček brez truda posname jeden od prvih treh ravno imenovanih.

Da se hoče trgovcem z mešanim blagom vzeti kupčija z opojnimi pijačami, to je potrebno v korist krčmarjev, ki morajo visoke davke prenašati, svoje gostilne izbe kuriti in razsvetljevati, torej ne morejo pijače tako po ceni dajati, kakor trgovec, kjer jo uživalci kupujejo v zapečatenih steklenicah, jo proč odnesejo in doma izpijejo; vrhu tega je pijača za kramarja bolj postranska kupčija, brez katere zamore še živeti, za krčmarja je pa skoro jedina kupčija, kajti pri jedi ne sme nič zaslužiti, če je prebrisan in hoče dosti gostov imeti.

Uplačevanja v zavarovalnice zoper nezgode se pa mali mojstri zato branijo, ker oni ne delajo mnogo s stroji, pri njih se tedaj le redko kaka nesreča zgodi, in tako se jim zdi, da morajo po nepotrebnem uplačevati.

Naj toraj naši obrtniki premišlujejo svoje stanje in naj berejo obravnave državnega zbora in deželnih zborov, da bodo vsaj vedeli, kateri poslanci se potegujejo za njihove koristi.

Kmalo se bodo prepričali, da za nje najboljše in najpogostejše govorijo poslanci krščanskih strank, krščanski socialisti, nemškopoljudski katoliški poslanci in konservativci; nasprotno pa da liberalci malim obrtnikom vedno in povsodi nasproti delajo, govorijo in glasujejo, ker so zvezani z bogataši in morajo vodo napeljevati na njihov mlin.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 27. aprila.

(† Monsign. Luka Jeran.) Novica o smrti kanonika Jerana je po ljubljanskem mestu vzbudila splošno žalost in sočutje. Neštete so množice, ki so včeraj in danes prihajale kropit pokojnika in moliti za pokoj njegove duše. Marsikatera solza je porosila mrliški oder pokojnikov. — Od zadnjih trenutkov nam ni omeniti posebnega. Mirno je pokojnik ugasnil vsled otrpnenja pljuč v soboto po sedmi uri zvečer, v petek dopoldne je bil še previden zadnjikrat s sv. zakramenti za umirajoče. — Denarja rajni ni zapustil razven za pogreb. Svojo

oporoko je l. 1894 v par vrsticah spisal s svinčnikom na drobno vizitnico. Glede pogreba je želel, naj je pokopan „po revščini“, ter dejal, da bi ga zelo veselilo, ako bi se prijatelji tudi ob tej priliki tako radodarno spominjali dijaške mize, kakor so to storili o njegovi zlati maši. — Pogreb je danes ob 5. uri. Vdelež se ga višja gimnazija, nižja gimnazija, učiteljska pripravnica, rokod. društvo, kat. delavsko društvo itd. Truplo pred župniščem blagoslové prevz. knezoškof, ter je spremijo v stolno cerkev, kjer se opravijo mrtvaške molitve. Pred hišo zapoje višjegimnazijci. V cerkvi, po poti in pri sv. Krištofu petje oskrbe gg. bogoslovci, spreved iz stolne cerkve na pokopališče vodi mil. gosp. stolni prošt dr. Klofutar. — Več sporočimo jutri.

(Monsignor Jeranova dijaška miza.) Ako bi bilo monsign. Jerana sploh še kaj vezalo na ta svet, bila bi njegova skrb, kaj bo z „mojimi revnimi študenti“. O tem je v boleznih pogosto govoril. Preselil se je v večnost prepričan in potolažen od prijateljev, da se bo kolikor mogoče skrbelo tudi v bodoče za podporo dijakov. Podpisnemu je pokojni kanonik izročil blagajno dijaške mize, katere redni stroški na mesec znašajo okoli 300 glđ. Za mesec april se stroški še pokrijejo iz blagajne. Za prihodnji mesec iskati nam je novih virov za podporo, ker sredi leta ne moremo nobenemu dijaku odreči podpore. Da se Jeranova dijaška miza nekako sistematično vredi, je podpisani tega mnenja, da se osnuje v ta namen poseben odbor, ki bo vrejeval Jeranovo dijaško mizo. V tem smislu je podpisani že govoril z nekaterimi gg. profesorji veronauka na srednjih šolah, ki so vsi tudi prav istega mnenja. Začasno torej prav lepo prosim, naj se še tudi nadalje pošiljajo darovi za dijaško mizo „Danici“ in „Slovencu“ ali pa na moj naslov. Priporočam vsem prijateljem in častilcem pokojnega kanonika Jerana, naj vzlasti s podpiranjem šolske mladine nadaljujejo njegovo bogo- in rodoljubno delovanje.

V Ljubljani, dne 27. aprila 1896.

A. Kalan, vikar.

(Presvita cesarica) se boče 29. t. m. po noči ob 1/2.11. uri z dvornim vlakom skozi Ljubljano peljala v Budimpešto.

(Imenovanje.) Č. g. Albin Ilovski, župnijski oskrbnik v Lozicah pri Vipavi, je imenovan župnikom za Javorje pri Litiji.

(Osebnost.) Gosp. Vencelj Goll, gozdarski svetnik pri c. kr. dež. vladi v Ljubljani imenovan je nadsvetnikom.

(Požar.) 12. t. m. je pogorelo na Jeličevrhu, občina Dole, posestvo Jakoba Menarta. Zažgali so otroci med tem, ko sta bila oče in mati pri službi božji. Škode je 1000 glđ.

(Iz Ribnice) se poroča, da so koze popolnoma ponehale. Od 121 obolelih jih je 7 umrlo, med njimi trije, ki niso imeli nikdar stavljenih koz.

(Nova gimnazija v Kranju.) Danes so pričeli z zidanjem, oziroma kopanjem za novo gimnazijo v Kranju. Poslopje bo meseca oktobra že pod streho.

Oče in sin.

(Konec.)

Drugo jutro se je odpravil Majnik k gospodu sodniku. Šel je čez njive po bližnjici, da bi ga ljudje ne srečevali, a ko je došel v sodnijsko poslopje, odkril se je že v veži in stopil s ponižno sklonjeno glavo pred mogočnega gospoda, ki se je ozrl nanj prezirno iznad nocočnikov.

„Po kaj si prišel?“

Majnik gleda v tla in mu pomoli kuverto.

„Prosim vas, gospod sodnik, storite mi to veliko dobroto, in napišite mi Vi, ki ga veste, naslov“, in še bolj mu upade glas, „na mojega sina ... Ali ne stoji v časopisu ... kje je sedaj moj sin?“

„Ta malovrednež, ta tat?“

Majnik nič ne odgovori, zarudi in še bolj povesi glavo.

Sodnik zamrmra nekaj med zobmi o sinovih, očetih in vzgoji, napiše naslov, položi ga na konec mize in se ne zmeni več za Majnika, ki se eddajluje z globokimi pokloni.

Doma pa napiše pismo:

„Ljubi moj sin!“

Nočem ti praviti, kaj govore pri nas o tebi; saj lahko uganeš. Toda jaz vem, da si nedolžen. Vidiš, zame je zelo sitno, da te imajo ljudje na jeziku in da zasmehujejo tebe in mene. Noben me noče več prijazno pogledati, čeravno nikomur nič

žalega nisem storil. Jaz se jih bojim, ter mi je hudó, če me postrani gledajo ... Kadar pa spoznajo tvojo nedolžnost, sin moj, pa pridi domu na Breg. Jaz ti dobim službo, dobro službo pri gospodu sodniku ali pri notarju. In hodil boš lahko po koncu in črno oblečen ... Otrok moj ljubi, ti ne veš, in nočem ti ti tožiti, kako mi je brez tebe.

Zató pridi, pridi kmalu, jaz te pričakujem, zapuščen in žalosten.

Z Bogom!

Tvoj oče

Jožef Majnik.

Še tisti dan se ustanovi občinski sluga v hiši ob Ljubiji. Kupil jo je od neke sila stare žene, ki je že mislila na svojo smrt in ni vedela, kam bi s kolibo. Mnogo let je bila v skrbeh, v kateri blagi namen bi jo darovala, no, naposled jo je kupil Majnik in ženico odrešil vsega premišljevanja.

V pisarno se ni nikoli več prikazal in tudi prlašali niso po njem.

Ljudje so ga vlačili nekaj mesecev čez zobe, naposled pa so popolnoma pozabili nanj.

3.

Leta so tekla, kakor valovi Ljubije, in ostala so vedno jednaka, kakor valovi Ljubije.

Krasnega jesenskega večera je sedel Majnik pri oknu. Zaspali so mu ni dalo, a vendar ni ničesar mislil; gledal je čez vodo v trg, kjer so luči polagoma ugasovale. Časih je še kdo hitel po cesti,

Bog ve po kakem opravku; zdaj pa zdaj se je začula hripava pesem kakšnega pijanca. Ponočni čuvar je oznanjeval z zamolklim, zategnjenim glasom: „U—ra je dva—najst od—bi—láa!“ Kmalu nató je izginila svetloba po oknih; po trgu je vse potihnilo in slišal se je samo lahen veter, ki se je igral z listjem visokih topolov ob poštnem poslopju.

Luna je svetila v sobo tako jasno, da je bilo svetlo, kakor po dnevu. Stena nasproti oknu je bila kakor posrebrena, a druge so bile črne, kakor sence na pódu.

Hipoma se Majnik zgane, vstane in posluša.

Zdelo se mu je, da odpira nekdo hišna vrata na lahko, prav na lahko. Plazi se po veži z nerodnimi koraki. Vidi se, da hoče hoditi tiho, pa se časih spodtakne na valovitih ilovnatih tleh in stopi glasneje, da se sliši prav jasno gor v sobo. Zdaj je pri vratih in tipa z rokami po njih: tema je, pa išče kljuko. Našel jo je. Oprezno pritisne nánjo in odpre počasi ... počasi. Majnik stoji v senci, tiho in nepremično; a ko osvetli mesečina neznan obraz, razširijo se starcu oči; ves zatrepeče in stega roke, a premakniti se ne more z mesta, kakor bi okamenel. Iz prsij se mu izvije glas neizrečene sreče in radosti.

„Sin, moj sin, naposled si prišel! ...“

Oni pa zavpije od strahu, skoči iz sobe, zalo-

Lega, kjer bo stalo novo poslopje, je zelo krasna; na lepšem prostoru skoro niso mogli postaviti monumentalne zgradbe.

(Ljubljansko zavetišče „Josefinum“), katero ima namen preskrbovati onemogle posle in dati zavetje poslom brez službe, uživa uže od nekaj občno simpatijo ljubljanskega občinstva. Pokroviteljica tega zavoda, gospa baronica Hein, potrudila se je osnovati dva odbora za dobrodelne predstave v korist tega zavoda, jednega slovenskega in jednega nemškega. Zaradi nekaterih zaprek vzlasti zaradi dunajskih koncertov „Gl. Matice“ se je delovanje slovenskega odbora nekoliko zakasnilo, vendar so priprave za to predstavo danes že v najlepšem tiru. Program, ki se je nastavljal za to predstavo, je zelo raznovrsten in lep. Dala se bode veseloigra „na ženitovanjskem potovanju“, predstavljena po diletantih iz najboljših ljubljanskih krogov. Znanega skladatelja Košata spevoigra „na Vrbskem jezeru“, pri kateri sodelujejo dame in gospodje in zbor „Glasbene Matice“, je za Ljubljano popolnoma nova. Krasna godba zasluži vse zanimanje. Žive podobe, med katerimi bode jedna alegorija, se pripravljajo in bodejo veličastne, ker je hrvatsko narodno gledališče obljubilo posoditi dragocene kostume. Z ozirom na dobrodelni namen zanimajo se za to predstavo vsi krogi ljubljanski in uspeh bode gotovo uresničil blagi namen visokorodne pokroviteljice.

(Veliko Kočevje) Presv. cesar je z dnem 19. aprila potrdil deželni zakon glede združitve vasij Gnadendorf in Hutterhäuser z občino Kočevje.

(Iz Vodice) se nam o ostankih stare cerkve še poroča: Zanimiva je človeška podoba s čepico na glavi, okinčano s sv. Jakoba školjko; v desnici ima palico s potno torbico, v levici knjigo. Je li je to podoba svetega Jakoba ali pa morda kacega dobrotnika cerkve, ki je po tedanji šegi romal k svetemu Jakobu v Kompostelo na Španjskem? Duhovnika skoraj gotovo kip ne predstavlja, ker ima bradasto obličje in dolge lase. Na odlomku nekega kamnja je z gotičnimi črkami zapisano: — A † THAV † — — — „thaumaturgos“. Začetek in konec manjkata. Zanimivo je, da se na nekem grbu nahaja križ, ki je s črno barvo na kamen slikan, tudi v drugih koseh je križ vsekane. Mogoče, da je bila vodiška cerkev z bližnjim komendskim vitežkim redom v kaki zvezi. Ostanki so se prepeljali v deželni muzej Rudolfinum, kjer se bodo na primernem kraju vzdali. Zahvaliti se je veleč. gospodu župniku Žužeku in č. gospodu kaplanu Koejančiču, da se je vsak zanimiv ostanek ohranil. Hvala gospodoma za skrb in trud gledé zgodovinskih najdb v kljub velikanskemu delu in bridki skrbi, ki ju čakajo pri stavbi nove cerkve. Sed terret labor aspice prae-mium.

(Cigani) so po noči 21. t. m. vlomili v žitnico Janeza Strukelj v Ustji pri Igu ter mu odnesli jestvin za 30 gld. vrednosti.

* * *

putne vrata za seboj in od mesta sem odmevajo koraki bežečega človeka.

Majnik stoji nekaj časa mirno, potem pa se zgrudi na stol in zajoka od bolesti.

Zakaj je izginil? Ah, morda pride nazaj, k očetu svojemu.

Nô, a ni ga bilo več nazaj...

Majnik pa je pričakoval dan za dnem, leto za letom.

Govoril ni o svojem sinu z nikomur, kakor je sploh le malokdaj videl kakšnega človeka... Nekdaj samó, ko je sedel o lepem pomladnem jutru pred hišo, obšlo ga je dotlej neznano hrepenenje, da bi pripovedoval komurkoli o svojem dragem Karolu... Prišel je mimo poštni hlapec Brenčič in Majnik ga je pozdravil in ustavil. S skrivnostnim naglasom in urno mu je pravil tisti ponočni dogodek, od katerega je preteklo že nekaj let.

„Ha ha ha“, zasmejal se je Brenčič, „krasti je hotel v Vaši hiši, ker stoji na samem, pa je prišel k svojemu očetu... Kaj tatovi vsega ne doživé!“

Cez deset let pa je Majnik umrl, ne da bi pričakal svojega Karola, ki se je klatil po svetu in dobro ali slabo živel ob stroških svojega bližnjega. Na starčevem grobu ni bilo kamenega spomenika, niti ne lesenega križa; zapuščen je bil, kakor hiša ob Ljubiji, ki polagoma razpada. Pravijo, da jo hoče letos bogati Lukec podreti in na njenem mestu novo sezidati, ker misli, da je prostor ugoden za gostilno.

(Vojaški škof) dr. Koloman Belopotocky je danes ob 3. uri došel v Maribor, kjer bode nadzoroval ondotno c. in kr. pehotno kadetno šolo. — Stanoval bode pri knezoškofu.

(V Vojuiku) so dne 19. t. m. slovesno vložili temeljni kamen za novo župnijsko cerkev.

(„Nemški“ Maribor v nevarnosti.) Stajerski posili Nemci še niso mogli do dobra pozabiti „nečuvence“ predrznosti Slovencev v celjski zadevi, in vendar jim je provzročilo zadnje premeščenje štajerskih notarjev nove preglavice. Pred vsem jim pa nikakor ne more v glavo, da je premeščen v Maribor, ki je „danes nemško mesto“ notar dr. Firbas, Slovenec po rodu in mišljenju. Kakor svojedobno v celjski zadevi rote štajerska nemčurska glasila tudi sedaj vlado, naj se vendar usmili „tlačeni“ Nemcev, naj se ozira na „nemški“ značaj mariborskega mesta, naj ga varuje in vse opusti, kar bi mu moglo škodovati. Ta nemčurska jadikovanja ne morejo imeti družega pomena, kakor da mora biti nemštvo na zelo slabih nogah, ako se trese pred jednim slovenskim notarjem v „nemškem“ Mariboru.

(Celjski poštni urad) se z dvojezičnimi tiskovinami še vedno ne more sprijazniti. Tukajšnji poštni kontrolor, ki ima poštne tiskovine v zalogi, se pritožuje, da se dvojezičnih tiskovin preveč rabi in si prizadeva zgolj osebe, katere se imajo s prodajo pečati, jih od teh z raznimi izgovori odvrniti. Iz te nenaklonjenosti se vidi, da ta gospod, kateri je marsikateremu uradniku trn v peti, pozabi, da živi med nami Slovenci ter je naš kruh. Proti taki zagrizenosti uradnikov bomo že vedeli postopati, da ne bodo delali zgage in se sporazumeli z našimi opravičenimi zahtevami.

„Dom.“

* * *

(Ljudsko štetje v Nemčiji.) Pri zadnjem ljudskem štetju (2. decembra 1895) so našli v Nemčiji 52.244.500 oseb, toraj 2.816.033 več (5-7%) kot leta 1890. — Prusko šteje sedaj 31.847.899 (+ 6-31%) prebivalcev, Bavarsko 5.797.414 (+ 3-62%), Vrttenberško 2.080.898 (+ 2-18%), Saksonsko 3.783.014 (+ 8%), Badensko 1.725.470 (+ 4-08%), Hesensko 1.039.388 (+ 4-68%), Alzacija in Lotaringija 1.641.220 (+ 2-35%) i. t. d. Občin nad 10.000 prebivalcev so našli v celi državi 406, namreč 346 mest in kmečkih občin in 60 trgov.

(Za tobakarje.) Tobakarji in pivopivci spadajo v en koš. Nezmernost škoduje prvim in drugim na telesu in v žepu. Veliko ljudi je, ki zapijejo ali popuhajo za svojega življenja vse premoženje. Toraj ne smemo kaditi? Ena ne velja za vse. Toda kedor ne kadi, ima največ dobička. Slabotni in mladi ljudje, ki še rastejo, naj opuste kajenje. Odrasli in krepi možje trpe pri zmernem kajenju škodo samo na denarju; v slučaju da ne puhajo preveč močnega tobaka. Takega se mora vsakdo varovati. Tobakova rastlina ima namreč v sebi hud strup, nikotin imenovan. Ta strup škoduje pred vsem želodčni sliznici in tudi slabo upliva na razvoj telesa. Neugodni upliv na želodec se razvidi iz tega, ker tobakarji manj jedó in so zato slabo rejeni. Strastni kadivci prav malo jedó in slabo zgledajo. Nedvomno je dokazano, da nezmerno kajenje prikraja življenje in slabi razumnost. Res je sicer, da dosežejo strastni tobakarji včasih tudi visoko starost, a to so le izjeme. Kje ni izjem? Tudi pijanci dosežejo lepo starost, toda koliko? Če kajenje že možkim škoduje, koliko nevarnejše je šele ženskemu spolu. Škodljivi upliv tobakov se mnogo bolj pokaže pri nežnih, slabotnejših ženskah. Bleda barva, nobene slasti do jedi, lena hoja in utrujenost so posledice kajenja. — Ena izmed razvad je njuhanje, ki je ravnotako nepotrebno kot kajenje. Da ne omenim slabih posledic, je navrh še neprijetno. Kedor kadi in noslja, naj se počasi odvadi. Kedor dosedaj še ni kadil ali nosljal, naj ne začne. Kedor se zdrži tobaka, pospešuje lastno zdravje in obvaruje denarnico vsake škode. Tako uči prelat Kneipp.

Za dijaško mizo namesto venca na grob pokojnega monsign. Jerana.

Prof. dr. Ivan Svetina 5 gld. — I. J. 1 gld. — Blaznikova hiša svojemu mnogoletnemu naklonjenemu prijatelju v spomin 30 gld. — Gosp. vikar Fr. Birck 5 gld. — Svojem najblajšemu dobrotniku v spomin vikar A. Kalan 25 gld. — G. vikar M. Mrak 5 gld. — Profesor dr. A. Karlin 2 gld. 50 kr. — Mestni kaplan gosp. Mih. Bulovec 2 gld. 50 kr. — Svojem dobrotniku finančni kon-

cipist Anton Janežič 2 gld. 50 kr. — Veleč. g. B. Bartol, župnik v p. 5 gld.

Društva.

(Katoliško društvo za delavke) ima prihodnji četrtek zjutraj ob 5. uri pri sv. Jakobu sveto mašo za svojega velikega podpornika in dobrotnega člana preč. gosp. monsign. Luka Jerana.

(Shod slov. kat. delavskega društva pri Devici Mariji v Polju.) Včeraj popoldne kmalu po 2. uri pomikale so se dolge vrste ljubljanskih krščanskih delavcev in obrtnikov proti prijetni vasi D. M. v Polju, koder se je imel vršiti javen shod slov. kat. delavskega društva v prostorih gostilne pri Kuharju. Že ob 3. uri so bili natlačeno polni vsi prostori, poleg tega pa se je zbrala nebrojna množica ljudstva na prostornem dvorišču in gotovo ne pretiravamo, ako trdimo, da je bilo navzočih do 500 poslušalcev iz domače ter sosednjih vasij. Točno ob 1/4. uri odprl društveni predsednik gosp. Pelc napovedani shod, predstavi vladnega komisarja, pozdravi navzoče zborovalce, razloži v poljudnih besedah pomen shoda in da besedo prvemu govorniku. G. dr. Janežič kot prvi govornik v temeljitem govoru pojasnjuje težnje kmetijskega stanu. Govornik pravi, da vsak posameznik ne more ničesar doseči, marveč se nam je pri skrbi za zboljšanje žalostnih razmer ravnati po geslu našega presvitlega vladarja: „Viribus unitis“ — združenimi močmi. Le na tej podlagi zamoremo vspešno delovati za gmotni in duševni prospek narodov ter blagor naše mile domovine. V združenju nam je toraj zagotovljena moč. V tem smislu delujejo večji tovarnarji in podjetniki (sladkor, petrolej, železo), seveda v večini židovski kapitalisti, da tem ložje in dražje proizvajajo in izpečavajo svoje izdelke, a ob enem tudi izkoriščajo delavske stanove, poljedelce, obrtnike in delavce. Jednako se postopa na borzah, koder židovski špekulantje umetno določavajo cene poljskim pridelkom. Proti takim sleparijam moramo nastopiti z vso odločnostjo in sicer ravno tako z združenimi močmi. To pa je le mogoče doseči z ustanovitvijo kmetijskih zadrug, katere skrb, da se poljski pridelki skupno prodajajo po določenih, pravičnih cenah, da se olajša dobava za kmetijstvo potrebnih stvari po nizkih cenah in se slednjič zadrugniki privadijo umnega gospodarstva. Zadrugam kot takim pa pristajajo tudi večje pravice v zakonodaji in javnem življenju sploh. Zadruga sme imeti lastne mline, žage ter razna druga podjetja, poleg tega pa imajo zadrugniki pravico do raznovrstnih strokovnih šol, katere bode morala oskrbovati država, ko se zadruga povsodi uvedo zakonitim potom. Konečno prevzemo kmetijske zadruga skrb za stare in onemogle posle, katerih stanje je v sedanjih dneh le prežalostno. — K sklepu opozarja in navdušuje govornik zbrane poslušalce, naj se takoj poprimejo prevažnega dela in se že sedaj urije v pričetnem poslovanju. Vsaka večja vas ali občina naj si ustanovi posojilnico in za tem zadrugo, to pa le na podlagi kršč. postav, katere se nikdar ne spreminjajo, kakor posvetne, in potem napoči zlata doba za vse stanove. — K isti točki se še oglasi društvenik Rakovec. Govornik slika kot dodatek k prejšnjemu žalostni propad kmetijskega blagostanja. Kmeta tarejo poleg mnogih slabih letin ogromna bremena, davki, razne doklade in drugi troški, katerih kmetovalec ne more zmagovati. Da si opomore iz zadrege, obrniti se mora do bogataša-oderuha, kateri ga po preteku nekaj let požene iz rodne hiše brez vsake pomoči. Ne mine skoro dan, da bi se ne vršila tu ali tam prisilna dražba, pri kateri igrajo kapitalisti, posebno židovski oderuhi, glavno vlogo. Židovski kapitalisti niso zadovoljni, da se okoriščejo na troške revnega oratarja pri umetnem določevanju cen za žitne pridelke, marveč tudi naravnost krajejo iz žepa denar ubogim trpinom. In taki izkoriščevalci si predrznejo poleg tega voditi ono stranko, ki se pod slepilnim imenom „ljudskih prijateljev“ usiljuje mej ljudi ter jih zapeljuje s svojimi publicami in ničevnimi obljubami. Ti „ljudski prijatelji“ so namreč naši nasprotniki, socijalni demokrati. Iz navedenega vsak razsoden človek lahko razvidi, da mu od stranke, kateri načelujejo židovski oderuhi, ni pričakovati rešitve in se jih torej mora povsodi ogibati, ako se noče še bolj zaplesti mej ljudske izkoriščevalce. Konečno govornik pozivlja navzoče, naj si dobro zapomnijo navedene resnice ter vselej obrnejo hrbet lažnjivim prerokom, nasprotno se pa tem tesneje oklepajo načel krščanske socijalnih, na katerih podlagi je jedino mogoča rešitev. — Tretji govornik društvenik Jakopič temeljito pojasnjuje delavski socijalni načrt, kakoršnega so odobrili v Ljubljani zborujoči krščansko-socijalni zastopniki delavskih stanov. V poljudni besedi razpravlja točko za točko ter vpleta vmes zanimive dogodke iz delavskih krogov. Delavci si v sedanjih žalostnih razmerah sami nikakor ne morejo pomagati, dokler nimajo svojih zastopnikov v postavodajalnih zborih. Vseled tega moramo vedno zahtevati, da se nam da občna, direktna in tajna volilna pravica, ker le po tej je mogoče doseči zaželjenega cilja. V pravičnem boju za zboljšanje delavskega stanja pa moramo biti vztrajni, ker le v vztrajnosti je moč. Pri vseh naših delih nas mora voditi geslo naših očetov, katero je tudi naše geslo, namreč: „vse za vero, dom, cesarja“. — Društvenik Gostinčar riše na to potrebo tesne

organizacije vseh delavskih stanov na temelju kršćanske organizacije. Govornik temeljito dokazuje, da smo vsi sužnji kapitala in strojev, ki se porablja v sebične namene, mesto da bi olajševali delo. Temu sta kriva toli hvalisana sloboda in liberalizem. Nasproti novodobnemu liberalizmu zistemu moramo vsikdar najodločneje oporekati in skušati preustrojiti sedanji red. Nadalje preide na „ljudske osrečevalce“ ter popisuje njihovo pogubno delovanje od Marksa in Engelsa do sedanjih časov. Od njih ne more ljudstvo ničesar pričakovati, kajti oni zidajo na nestalni temelj materijalizma in ateizma. Vse zahteve, katere hočejo izvesti socijalni demokratje s človeško silo, se pa da do izvesti le na podlagi kršćanske pravičnosti. Potem govori obširneje o raznih bremenih, pojasnjuje sedanji pomanjkljivi domovinski zakon in pozivlja navzoče, naj se tesno združijo v dosego namena na kršćanski podlagi ter kmalu ustanove svoje društvo. V kratkem bodeta se pojavili na svetu le dve stranki, kršćansko-socijalna in socijalno-demokratska; toda zmaga je zagotovljena le prvi, ker se v vseh svojih delih ozira na Boga in se ravna po njegovih zapovedih. — Konečno nastopi gospod Kregar, ki v izbornih besedah najprej pojasni razmere obrtnikov, potem pa preide na socijalistične kolovodje ter neovrgljivo dokazuje, kako ničevne so vse njihove puble fraze. Posebno strogo kritikuje socijalistično osrednje vodstvo, ki je v rokah samih židov, ter obširneje pojasnjuje razvoj socijalistov po posamnih državah. Konečno zavrača razne neosnovane napade na duhovščino in kršćanske socijaliste ter naudušuje poslušalce za združenje na verski podlagi. — Ob pol 6. uri zaključiti predsednik vrsto govorov, katerim so pazno sledili vsi poslušalci vključno veliki gnječji in vročini, želeč, da bi zrno, katero se je danes vsejalo, na rodovitnih tleh obrodilo obilo sadu, ter spominjajoč se prerano umrlega ustanovnega člana in obče ljubljenega dobrotnika msgr. Jerana, naj bi mu mili Bog dodelil zasluženo plačilo, z slava in živio-klici na svetega očeta in svetlega cesarja. — Shod se ponovi na občno željo čez 14 dni, in sicer pod milim nebom.

(Občni izbor „društva za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani“) se je vršil v soboto dne 18. aprila ob 1/2. uri zvečer v mestni dvorani. Zbralo se je 16 članov in predsednik, vladni svetnik gospod Josip Merk otvori sejo, pozdravi zbrane člane, razloži vzroke, da zaradi potresa in drugih neprilik ni bilo lanske leto obnega zbora, spominja se hvaležno kranjske hranilnice in bodri člane k pridnemu delovanju. — Tajnik gosp. Janez Smrekar, katehet, prebere odborovo poročilo o delovanju društva v dobi zadnjih 2 let. Članov ima društvo 269 in sicer: 23 ustanovnikov, 87 rednih in 150 podpornih, mej temi so z najvišjimi svotami: Kranjska hranilnica, c. kr. notar I. Plantan, prevz. gosp. knezoškof itd. Tajnik še omeni, da je v prospeh društvenih namenov tudi poslal 16 mladeničev v Turin na salezijanske zavode in je kupil graščino Grunelhof v namen ložje sustentacije društvenega zavoda. Poročilo tajnikovo se vzame na znanje in na predlog ces. svetnika gosp. Ivana Murnika, izreče odbor tajniku zahvalo. — Blagajnik gosp. Ferd. Bradaška, mestni blagajnik, poroča o denarnem stanju in prometu. Dohodkov je imelo društvo do konca 1. 1895 okroglo 20.000 gld. in premoženje njegovo prilično tudi toliko znaša. Zatem je bila volitev 2 odbornikov mesto umrlih gg. barona Sommaruga in Jos. Rihar, okrajni glavar v Črnomlju. Izvoljena sta bila soglasno gg. Franc Hubad, ravnatelj c. kr. učiteljske in Franc Levec, c. kr. profesor in nadzornik. Za presojevalca računov sta bila izbrana gg. Franc Doberlet in kanonik Iv. Sušnik. Konečno stavi odbornik g. Iv. Šubic, c. kr. ravnatelj obrtnih šol v odborovem imenu predlog, naj se kranjska hranilnica izvoli častnim članom društva, kar je bilo soglasno in z odobravanjem vsprejeto. Društvo samemu želimo dobrih uspehov.

(Katol. podporno društvo v Celji) napravi v nedeljo dne 3. maja t. l. ob 3. uri popoldne v dvorani hotela „pri zamorcu“ (zum Mohren“) običajno tombolo v korist šole šolskih sester v Celji. Ker šolske potrebe radi števila otrok rastejo od leta do leta, je upati, da bo tudi vdeležba po tem. Skrbelo se bo za lepe dobitke in drugo zabavo, da častiti obiskovalci gotovo zadovoljni zapuste veselilne prostore.

(Slovenski klub na Dunaju) priredi v soboto, dne 2. maja t. l. zabavni večer v „Restaurant International“, I., Neuer Markt, v zimskem vrtu. Berilo ima vč. gospod dr. Fr. Sedej, c. in kr. dvorni kapelan itd. Muzikalni del vsporeda izvajajo: Umetnica gospodična Ema Švigl na glasoviru, gospod Vekoslav Vaupotič na citrah in klubov pevski oktet. — Vspored: I. Vaupotič: „Na zdar“, koračnica po slovenskih motivih, posvečena slovenskemu klubu o njegovi desetletnici — na glasoviru. Berilo: Potovanje od Jeruzalema do mrtvega morja. 2. a) Dr. B. Ipavec: Iz opere „Teharski plemiči“: „Zemljo noč pokriva“; b) Vaupotič: „Ljubezni ni-

sem nikdar ti razkril“, pesem na citrah, na lok in na glasoviru. 3. Chopin: Polonaise, op. 22, na glasoviru. 4. Volarič: „Eno devo le bom ljubil“, petje. II. 5. Dvořák: „Sumljanje listja“, pesem na citrah, na lok in na glasoviru. 6. Moszkowski: Valček, op. 34, na glasoviru. 7. Mašek: „Lahko noč“, petje. 8. Vaupotič: Okrogle z murskega polja, na citrah. Začetek ob osmih zvečer. — Pristop imajo samo povabljeni.

Telegrami.

Dunaj, 27. aprila. Po poročilu antisemitskih listov je pozvan dr. Lueger s posredovanjem kabinetne pisarne k cesarju v avdijenco.

Trst, 27. aprila. Danes dopoldne se je vršil v ladjedelnici Stabilimento tecnico trestino pri sv. Roku v Trstu slovesen krst obrežne ladije „Budapest“. Botro nadvojvodinjo Marijo Valerijo je zastopala grofinja Szechenyi Andrassy. Cerkvene obrede je opravil mornarski župnik monsign. Uřednicek.

Budimpešta, 27. aprila. V soboto se je vršil dvoboj mej ministrom baronom Fejervaryjem in posl. Bernarthom. Poslednji je na glavi težko ranjen.

Pariz, 26. aprila. Sarrien se je v soboto zvečer dalje časa posvetoval z Bourgeoisom in Brissonom ter včeraj z onimi poslanci, katere želi za svoje sodelavce. Trdi se, da je Sarrienova kombinacija najzanesljivejša in da bodo razun dveh članov bivšega ministerstva, katera namestujeta Cambou in Beaumetz, tudi člana Sarrienovega kabineta.

Pariz, 27. aprila. Včeraj zvečer je sprejel Faure senatorja Sarriena, kateri mu je naznanil svoje mnenje glede sestave novega kabineta.

Pariz, 27. aprila. „Libre parole“ razširja senzačno novico, da namerava odstopiti predsednik Faure, in imenuje njegovim naslednikom Waldeck-Rousseaua.

Pariz, 27. aprila. Predsednik Faure je naročil senatorju Meline, naj sestavi kabinet, Kombinacije o Sarrienovem ministerstvu so se izjalovile.

Zobobol olajšujejo

zobne kapljice lekarja Piccolija v Ljubljani (Dunajska cesta), katere so bile odlikovane z Najvišjim priznanjem Nj. e. in kr. Visokosti prejasne gosp. prestolonaslednice-vdove nadvojvodinje

Stefanije.

Steklenica velja 20 kr. 126 (50-10) 6

Umrli so:

25. aprila. Frančiška Stamear, zavarovalnega uradnika žena, 35 let, Rimska cesta 19, plućnica. — Pavla Neža Černe, usmiljena sestra, 42 let, Kravja dolina 11, kronično vnetje trebušne mreže.

V hiralnici:

25. aprila. Janez Gorišek, rudar, 49 let, sušica možgan.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
25	9. zvečer	739.1	6.9	sr. jzrh.	jasno	
26	7. zjutraj	740.1	2.8	sr. svzh.	jasno	0.0
	2. popol.	739.0	15.9	pr. m. jzrh.	„	
26	9. zvečer	739.8	8.3	pr. m. jzrh.	del. jasno	
27	7. zjutraj	740.7	5.8	sl. svzh.	sneg	0.4
	2. popol.	739.0	19.9	sr. svzh.	del. oblak.	

Srednja temperatura 25. in 26. aprila 7.3° in 9.6° ozir. za 4.0° in 2.4° pod normalom.

Menjalnica bančnega zavoda

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v **kurznem listu**
zaznamovanih
menic in vrednostij

Schelhammer & Schattera

Wien,
I. Beziirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre

330 1-1

Slovensko katoliško delavsko društvo
naznanja svojim p. n. članom pretužno vest, da je
Vsegamogočnemu dopadlo, ustanovnega člana, vele-
častitega gospoda

monsign. Luka Jeran-a

stolni kanonik in papežev komornik,

dné 25. aprila zvečer poklicati v boljše življenje.

Pogreb pojde dné 27. t. m. ob 5. uri popoldne.

Blagi pokojnik priporoča se p. n. članom v po-
božno molitev.

LJUBLJANA, dné 26. aprila 1896.

Odbor.

328 1-1

Tužnim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem prežalostno vest, da je Bogu Vsegamogočnemu dopadlo mojo iskreno ljubljeno soprogo, oziroma mater, sestro, teto in svakinjo gospo

Angelo Bergant roj. Golob,

po kratki, mučni boleznii prevideno s sv. zakramenti za umirajoče danes ob 1/2. uri zjutraj v 25. letu svoje dobe v boljše življenje poklicati.

Pogreb bo de v ponedeljek 27. aprila ob 10. uri dopoldne.

Sv. maše zadušnice brale se bodo v cerkvah v Št. Jurju, Cerkljah in Št. Martinu.

Nepozabljiva ranjka se priporoča v blag spomin in molitev.

Št. Jur pri Kranju, dné 25. aprila 1896.

Aleksij Bergant,

služatelj poljedelstva in posestnik,
soprog.

Konjski cvet

(pomnoženi restitucijski tok)

steklenica 1 gld., 5 steklenic 4 gld.

rabi se za drgnjenje v krepilo konjskih udov. Ta

evet, mnogo let po izkušenih živinozdravnikih in od praktičnih poljedelcev priznan kot krepien, lajša otrpnelost konjskih udov ter služi v krepilo pred in v restitucijo (očiščenje) po kakem trudapolnem delu.

Skušena redilna štupa za živino,
za konje rogato živino, ovce, prašiče i. t. d.

Rabi se skoro 40 let z najboljšim uspehom večinoma po hlevih, ako živinče nemore jesti; zboljšuje mleko.

Zametek z rabilnim navodom vred velja

50 kr., 5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

priporoča in razpošilja na vse strani s prvo pošto

lekarnar

113 5

Ubalđ pl. Trnkóczy, Ljubljana, Kranjsko.

Sarg-ovo

priznано neobhodno potrebno
sredstvo za čiščenje zob je

mного **milijonkrat**

preizkušen in potrjen, zobozdravilstveno priporočan kot najboljši

sredstvo za ohranitev zdravih in lepih zob.

Dobiva se povsodi. 710 30-20

Gospod Bog govori: *Usmiljenje in resnica naj te ne zapustita; na vrat si ji obesi in v svoje srce si ji zapiši: in našel boš milost in prijaznost pri Bogu in pri ljudeh.*

Preg. 3. 3. 4.

Boljše so rane od njega, ki ljubi, kakor slepilni poljubi od njega, ki sovraži.

Preg. 27. 6.

Vse ima svoj čas . . . Je čas rojstva in čas smrti boljši je smrtni nego rojstni dan.

Pridig. 3. 12. in 7. 2.

Te besede božje tolažijo stolni kapitelj ljubljanski, ko mu je izpolniti britko nalogo in naznaniti, da je prečastiti gospod stolni kanonik in papežev komornik

monsignor Luka Jeran

danes, dné 25. aprila, zvečer po štirinajstdnevni bolezni umrl ves vdan v voljo božjo.

Pokopan bo blagi pokojnik v pondeljek, dné 27. aprila, ob 5. uri popoldne.

Častilci rajnega se vabijo na pogreb; sv. pismo veli: *Boljše je iti v hišo žalosti nego v hišo veselja, zakaj v oni se spominjamo konca vseh ljudi in živimo v misli, kaj da bo prišlo.* Pridig. 7. 3.

Duhovno opravilo za dušo rajnega bo v stolnici v torek ob 8. uri.

Sveta in dobra je misel za mrtve moliti, zato priporočamo pokojnika v pobožno molitev in blag spomin.

V Ljubljani, dné 25. aprila 1896.

Stolni kapitelj ljubljanski.

329 1—1

Izučen trgovec želi prevzeti v najem 320 3—1

manjšo prodajalnico ali gostilnico na deželi,

oziroma sprejme

službo poslovodje
v kaki trgovini.

Ponudbe pošiljajo naj se pod šifro „Najemnik“ v Novo Vas pri Rakeku (poste restante).

Prijatelji slovenske akad. mladine, naročujte se na

„ZORO“

ki je glasilo slov. katol. akadem. dijaštva.

Cena: Za nedijake 80 kr., za dijake 50 kr.

Upravnik: Pavel Marija Valjavec, stud. iur.,
Dunaj, V., Matzleinsdorferstrasse 76, III., 31.

Palčice
in 319 30—1
galanterijsko blago

priporoča po izredno nizkih cenah

FR. STAMPFEL v Ljubljani, Kongresni trg (Tonhalle).

Prodajo se 322 2—1
dobro ohranjena okna
v Kolodvorskih ulicah št. 11.

Na prodaj ima
pravi ribniški fižol za seme
195 20—13 **Jakob Lavrenčič**
v Sočražici.
Cena 100 klg. je 12 gld.

Nove Šmarnice 1896.

Marija Podoba Pravice.

Za šmarnično pobožnost.

Spisal Jožef Kerčon, duhoven ljublj. škofije.

Tudi za letos nam je oskrbela gorečnost in spretnost blagega dušnega pastirja lepe „Šmarnice“.

Dobro znani gospod pisatelj nam opisuje v njih Marijino življenje po nauku sv. pisma in po nekaterih razodetvah, lepe Marijine zglede obrača na krščansko življenje in naše potrebe, podaja nam za vsak dan lep zgled, uči nas srčno častiti Marijo in nam daje na pot še primerno „vajo“.

Vsakdanje berilo ni, kakor upamo, ne predolgo, ne prekratko, **vseskozi pa mično in lahko umevno.** Zato se nadejamo, da bodo dušni pastirji letošnje Šmarnice radi sprejeli in jih brali vernikom v dušni prid, kakor tudi v čast blažene Device Marije.

Knjiga obsega kot dodatek še sv. mašo in lavretanske litanije.

Dobivajo se Šmarnice v treh vezéh: **V pol usnju 90 kr., v usnju 1 gld., v usnju z zlato obrezo 1 gld. 20 kr.** S pošto stane izvod 10 kr. več.

Katoliška Bukvarna
v Ljubljani. 321 4—1

Dunajska borza.

Dné 27. aprila.	Dné 25. aprila.	Kreditne srečke, 100 gld.	204 gld. — kr.
Skupni državni dolg v notah	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	139 „ — „
Skupni državni dolg v srebru	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	18 „ 35 „
Avstrijska zlata renta 4%	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	Rudolfove srečke, 10 gld.	25 „ — „
Avstrijska krona renta 4%	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	Salmove srečke, 40 gld.	69 „ 50 „
Ogerska zlata renta 4%	Tisine srečke 4%, 100 gld.	St. Genois srečke, 40 gld.	71 „ 50 „
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	Dunavske vravnave srečke 5%	Waldsteinove srečke, 20 gld.	61 „ — „
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	Dunavsko vranavno-posojilo l. 1878	Ljubljanske srečke	23 „ 25 „
Kreditne delnice, 160 gld.	Posojilo goriškega mesta	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	159 „ 50 „
London vista	4% kranjsko deželno posojilo	Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3420 „ — „
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	443 „ — „
20 mark	Prioritetne obveznice državne železnice	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	96 „ — „
20 frankov (napoleonor)	„ „ južne železnice 3%	Dunajskih lokal. železnice delniška družba	60 „ — „
Italijanski bankovci	„ „ južne železnice 5%	Montanska družba avstr. plan.	82 „ 60 „
C. kr. cekini	„ „ dolenskih železnice 4%	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	161 „ — „
		Papirnih rubljev 100	127 „ — „

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Kavarovanje za zgube pri šrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih
papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visokega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnih.